

การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 4 ปี
(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

THE CURRICULUM EVALUATION OF BACHELOR DEGREE OF EDUCATION
IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION PROGRAM 4 YEARS
(CURRICULUM REVISED IN 2019) FACULTY OF EDUCATION,
BANSOMDEJCHAOPRAYA RAJABHAT UNIVERSITY

Received: March 7, 2023

Revised: June 20, 2023

Accepted: June 27, 2023

พรรษา ตระกูลบางคล้า¹, นัยทิพย์ ธีรภักดิ์², วิมลลัก สรรคพงษ์³,
จุฬารัตน์ รุณจักร⁴ และ ญานิกา สกุลกลจักร⁵
Phansa Trakulbangkla¹, Naiyatip Teerapak², Yanikar Sakunkoljak³,
Wimluk Sankapong⁴ and Chularat Roonajak⁵

^{1,3,4}ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
^{1,3,4}Assistant Professor, Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

^{2,5}อาจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

^{2,5}Assistant Professor, Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

¹Corresponding Author. E-mail: Phansa.tr@bsru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 4 ปี (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPPIEST Model และศึกษาแนวทางการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร กลุ่มผู้ให้ข้อมูลงานวิจัย คืออาจารย์ผู้สอนประจำหลักสูตร นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ครูพี่เลี้ยง และผู้บริหารโรงเรียน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง และนักศึกษาที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 1-3 ได้มาจากการใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1.ผลการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 4 ปี (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) พบว่า 1) ด้านบริบทหลักสูตร (C) พบว่าด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความสอดคล้องตามความมุ่งหมายทางการศึกษา และความต้องการของสังคมปัจจุบัน และสามารถนำไปปฏิบัติได้ ควรเพิ่มสมรรถนะที่สามารถนำไปปฏิบัติกับความต้องการของสังคม 2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น (I) ภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยด้านคุณสมบัติผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ คุณลักษณะอาจารย์ และด้านสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.55, 4.48 และ 4.34 ตามลำดับ 3) ด้านกระบวนการ (P) ภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยประเด็นด้านกระบวนการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

รองลงมา ได้แก่ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 4.45 4.37 และ 4.27 ตามลำดับ 4) ด้านผลกระทบ (I) พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านประสิทธิผล (E) ด้านความยั่งยืน (S) และด้านการถ่ายทอดส่งต่อ (T) ครูพี่เลี้ยงมีความเห็นว่าอยู่ในระดับมากที่สุด นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และผู้บริหารโรงเรียน/หัวหน้าสายชั้นระดับอนุบาล มีความเห็นว่าอยู่ในระดับมาก 2. แนวทางการปรับปรุงหลักสูตรประกอบด้วย การกำหนดเนื้อหาสาระที่ทันสมัยและเป็นสากลสอดคล้องกับบริบทของโลกและการเปลี่ยนแปลง การกำหนดรายวิชาที่เน้นสมรรถนะที่นำไปปฏิบัติได้จริง การปรับปรุงหน่วยกิตรายวิชาให้มีจำนวนเหมาะสม

คำสำคัญ: หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต, การประเมินหลักสูตร, การศึกษาปฐมวัย

ABSTRACT

The objective of this research aimed to evaluate the curriculum of Bachelor degree of Education In Early Childhood Education 4 Years (curriculum revised in 2019) Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University through CIPPIEST Model. The research samples are instructors, professional internship students, mentor teachers and school administrators derived from purposive sampling and students of Early childhood education program in the 1st-3rd year derived from stratified random sampling. The research tools were questionnaires, quantitative data analysis by mean. and standard deviation. Qualitative data were analyzed using content analysis. The results showed that 1. An evaluation results for the Bachelor of Education program in the field of early childhood education 4 years (curriculum revised in 2019), Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University found that 1) Curriculum context factor (C), Teachers agree that the objectives of the program are related to the aim of education and the needs of today's society and can be put into practice. Increase performance that can be put into practice. 2) Input factor (I), The overall result is at a very good level. The issue of student qualifications was at the highest level followed by Instructor characteristics and media, teaching equipment, and textbooks had an average of 4.55, 4.48, and 4.34. 3) Process factors (P), The overall results are at a very good level. In terms of the teaching and learning process, the average highest, followed by extra-curricular activities and the measurement and evaluation had mean values of 4.45, 4.37 and 4.27. 4) The impact aspect (I) was found to be at the highest level. Effectiveness (E), Sustainability (S), and Transferability (T), the mentors were of the opinion that they were at the

highest level. Vocational training students and school administrators/head of the kindergarten level, There is an opinion that it is at a high level.

Keywords: Bachelor Degree of Education, Curriculum Evaluation, Early Childhood Education

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ดังนั้นทุกประเทศจึงพยายามปรับปรุงการจัดการศึกษาของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวการณ์และบริบทแวดล้อมทั้งด้านความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล และทักษะของประชากรในศตวรรษที่ 21 จึงกลายเป็นความท้าทายสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมยุค 4.0 ซึ่งครอบคลุมเกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวกับบริบทการจัดการศึกษา โอกาสทางการศึกษา คุณภาพการศึกษา ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาวะสังคม โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้นหลักสูตรเป็นหัวใจของการจัดการอุดมศึกษา ความสำเร็จของการศึกษาจึงขึ้นอยู่กับหลักสูตร สอดคล้องกับเวนและไรอัน (Wynne & Ryan) ที่กล่าวว่า “สำหรับการจัดการศึกษา หลักสูตรเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่ที่สุด” (Wynne & Ryan, 1993, p.135) หลักสูตรจึงเปรียบเสมือนเป็นเข็มทิศของการจัดการเรียนการสอนเพราะหลักสูตรเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพของการผลิต หรือจุดหมายปลายทาง (Ends) ขณะเดียวกันหลักสูตรก็บ่งชี้ถึงกระบวนการหรือวิธีการผลิตบัณฑิต (Means) เพื่อให้มีคุณลักษณะตามต้องการ หลักสูตรที่ดีต้องเป็นหลักสูตรที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และมีเจตคติที่ดีต่อการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคม หลักสูตรจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาให้เหมาะสมกับผู้เรียนและบริบททางสังคม ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรนั้นจำเป็นต้องมีการประเมินหลักสูตร เพราะการประเมินหลักสูตรเป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตัดสินคุณค่าของหลักสูตรว่ามีคุณภาพเหมาะสมหรือไม่ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่ดีควรต้องมีการประเมินหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งการประเมินหลักสูตรมีส่วนช่วยให้ในการปรับปรุงระบบการบริหาร การนิเทศ การกำกับดูแลและกระบวนการจัดการเรียนการสอน รวมถึงคุณภาพของผู้เรียนว่าเกิดคุณลักษณะตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2556, น.278-282)

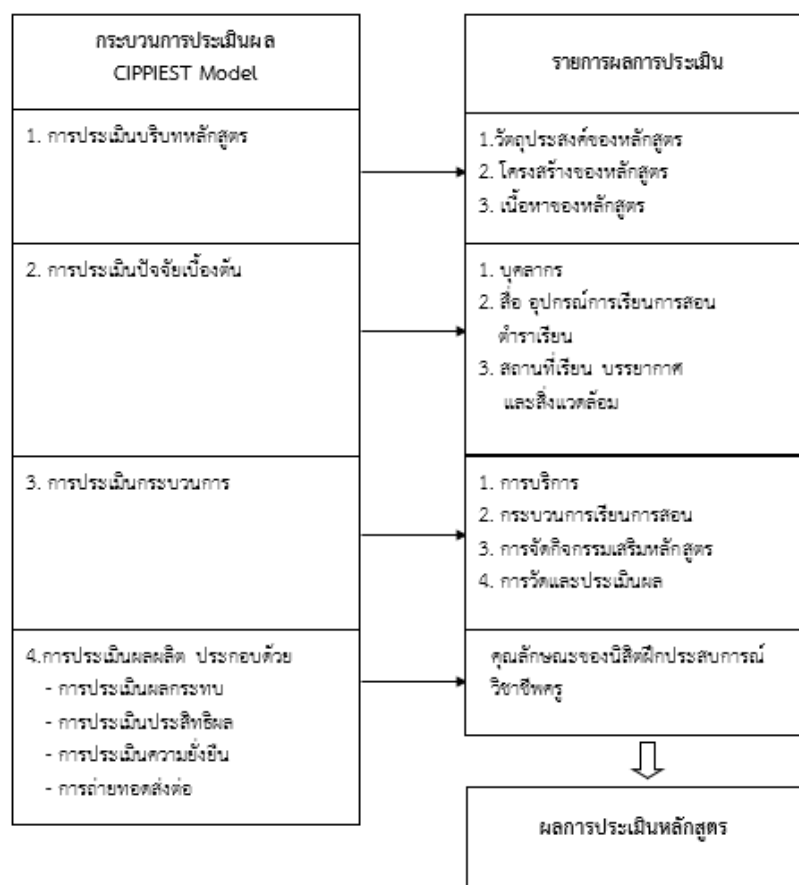
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอกในหลากหลายสาขาวิชา ในปี 2562 กระทรวงศึกษาธิการ ให้มีการปรับหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏจะใช้หลักสูตร 4 ปี เพราะบริบทของโลก สังคมเปลี่ยนไป

เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน แพลตฟอร์มต่าง ๆ จึงต้องเปลี่ยนแปลงตามด้วยเพื่อให้มีคุณภาพมากขึ้น เพื่อเป็นการยกระดับการผลิตครูให้มีคุณภาพและเป็นไปตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ (มรภ.) ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อท้องถิ่น ในปัจจุบันสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ บ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยได้มีการปรับเป็นหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) โดยปรับปรุงจากหลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2560 โดยได้นำมาปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ.2558 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2561 และมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาศาสตร์และศึกษาศาสตร์ เพื่อผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีคุณภาพ สามารถบูรณาการความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณธรรม ไปสู่การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ และเป็นผู้มีจรรยาบรรณวิชาชีพครู เป็นคนดี มีสติปัญญา ความสามารถ และอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถเผชิญปัญหาหรือวิกฤติได้ด้วยสติปัญญา ด้วยการจัดการกระบวนการเรียนรู้ทุกด้านทั้งในภาคทฤษฎีและปฏิบัติ จากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ (หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ 4 ปี หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562, 2562, น.คำนำ) ในการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) ผู้วิจัยได้เลือกใช้แบบจำลอง CIPIEST ของ Daniel Stufflebeam มาปรับใช้ในการประเมิน รูปแบบการประเมิน CIPIEST คือส่วนปรับขยายของรูปแบบการประเมิน CIPP เป็นการประเมินบริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product) โดยปรับขยายการประเมินผลผลิตออกเป็นการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) การประเมินประสิทธิผล (Effectiveness Evaluation) การประเมินความยั่งยืน (Sustainability Evaluation) และการประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability Evaluation) (Stufflebeam, Gulickson and Wingate, 2002, น.66 ; Stufflebeam and Shinkfield, 2007, p.327 อ้างถึงใน รัตนะ บัวสนธ์, 2556) โดยส่วนขยายดังกล่าวคือการประเมินผลลัพธ์ (Outcome) ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าในการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) จำเป็นที่จะต้องศึกษาผลลัพธ์ว่าหลักสูตรบรรลุตอบสนองความต้องการจำเป็นของกลุ่มผู้เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติของหลักสูตรอย่างเป็นระบบ นำไปพัฒนาหลักสูตรให้ได้ผลสำเร็จ และสามารถรักษาความยั่งยืนของหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ 4 ปี (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา 4 ด้าน คือ 1) ด้านบริบทหลักสูตร 2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น 3) ด้านกระบวนการ และ 4) ด้านผลผลิต
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ จำแนกกลุ่มตัวอย่างเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. อาจารย์ผู้สอนประจำสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน 8 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. นักศึกษาที่กำลังศึกษาในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ 4 ปี (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ชั้นปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวนทั้งสิ้น 160 คน แล้วทำการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของเครจซี่และมอร์แกน (Robert V. Krejcie and Eayle W. Morgan, 1970) โดยกำหนดค่าความ

คลาดเคลื่อนสูงสุดไม่เกินร้อยละ 5 จากประชากร 160 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 113 คน จากนั้นใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายเลือกนิสิตแต่ละชั้นปี ทั้งนี้งานวิจัยนี้มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 150 คน

3. นักศึกษาที่กำลังศึกษาในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี 4 ปี (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ชั้นปีที่ 4 ที่กำลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 45 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

4. ผู้เกี่ยวข้องกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในชั้นการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าสายชั้นระดับอนุบาลจำนวน 37 คน และครูพี่เลี้ยงจำนวน 23 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบวิเคราะห์เอกสารและแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อนำไปประเมินหลักสูตร ประกอบด้วยเครื่องมือจำนวน 4 ฉบับ แบ่งเป็นแบบประเมินเอกสารหลักสูตรจำนวน 1 ฉบับ และแบบสอบถามจำนวน 3 ฉบับ โดยนำเครื่องมือทั้ง 4 ฉบับ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและด้านการวัดประเมินผล จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพในด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความชัดเจนของภาษา รวมทั้งความครอบคลุมของเนื้อหา แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

1. แบบประเมินเอกสารหลักสูตร

แบบประเมินการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี 4 ปี (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สำหรับอาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นแบบวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และโครงสร้างของหลักสูตร แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ประเมินความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของหลักสูตร กับความมุ่งหมายทางการศึกษาของบลูม (Bloom) ใน 3 ด้าน ได้แก่ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ตอนที่ 2 ประเมินวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในเรื่องความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน และสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ ตอนที่ 3 วิเคราะห์โครงสร้างของหลักสูตร โดยประเมินความเหมาะสมของจำนวนหน่วยกิตของแต่ละหมวดวิชาในโครงสร้างหลักสูตร และเปรียบเทียบโครงสร้างของหลักสูตรกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562 ของกระทรวงศึกษาธิการ และเกณฑ์การรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษาเพื่อการประกอบวิชาชีพ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564

2. แบบสอบถาม

2.1 แบบสอบถามนักศึกษาเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี 4 ปี (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา แบ่งเป็น

2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม และ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรในด้าน ปัจจัยเบื้องต้นและกระบวนการแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ประกอบด้วย การประเมินในด้านคุณสมบัติผู้เรียน คุณลักษณะอาจารย์ สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนตำราเรียน สถานที่เรียน บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อม ส่วนที่ 2 ประเมินกระบวนการ ประกอบด้วย การประเมินในด้านการบริการ กระบวนการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

2.2 แบบสอบถามนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาการศึกษาปฐมวัยเกี่ยวกับการประเมินคุณลักษณะของตนเองตามผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย 4 ปี (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของตนเองตามผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย 4 ปี (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

2.3 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับผู้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเกี่ยวกับคุณลักษณะนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาการศึกษาปฐมวัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าสายชั้นระดับอนุบาล และครูพี่เลี้ยงเกี่ยวกับคุณลักษณะนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาการศึกษาปฐมวัย แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาที่ปฏิบัติงานวิชาชีพครูชั้นการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิธีการสร้างเครื่องมือหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย 4 ปี (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยามีกระบวนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการประเมินหลักสูตรเพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมการประเมินหลักสูตรตามแบบจำลองโดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPPIEST Model ทั้ง 4 ด้าน

2. ศึกษาเอกสารหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย 4 ปี (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562)

3. ศึกษาเครื่องมือในการประเมินหลักสูตรและเลือกเครื่องมือให้เหมาะสมกับข้อมูลและแหล่งข้อมูลเพื่อให้ครอบคลุมการประเมินหลักสูตรตามรูปแบบ CIPPIEST Model

ตารางที่ 1 ประเด็นการประเมิน เครื่องมือในการวิจัย และแหล่งข้อมูล

การประเมิน	ประเด็นการประเมิน	เครื่องมือ	แหล่งข้อมูล
ด้านที่ 1 บริบทหลักสูตร (Context)	1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 2) โครงสร้างของหลักสูตร 3) เนื้อหาของหลักสูตร	แบบสอบถาม	อาจารย์ผู้สอนประจำหลักสูตร
ด้านที่ 2 ปัจจัยเบื้องต้น (Input)	1) บุคลากร 2) สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน และตำราเรียน 3) สถานที่เรียน บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อม	แบบสอบถาม	-นักศึกษา
ด้านที่ 3 กระบวนการ (Process)	1) ด้านการบริการ 2) ด้านกระบวนการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร 4) ด้านการวัดและประเมินผล	แบบสอบถาม	-นักศึกษา
ด้านที่ 4 ผลผลิต (Product) -ผลกระทบ (Impact) -ประสิทธิผล(Efficiency) -ความยั่งยืน (Sustainability) -การถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability)	การประเมินคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	แบบสอบถาม	-นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู -ครูพี่เลี้ยง -ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าสายชั้นระดับอนุบาล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม ใช้การหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลเชิงคุณภาพทั้งจากแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปประเด็นสำคัญ

ผลการวิจัย

1. ด้านบริบทหลักสูตร ได้แก่

1.1 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสอบถาม อาจารย์ผู้สอนประจำหลักสูตร พบว่าหลักสูตรมีความสอดคล้องตามความมุ่งหมายทางการศึกษาของบลูม (Bloom) ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรร้อยละ 100 มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

1.2 ประเมินวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในเรื่องความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน และสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ พบว่ามีวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม และหลักสูตรสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงอยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 วิเคราะห์โครงสร้างของหลักสูตร โดยประเมินความเหมาะสมของจำนวนหน่วยกิตของแต่ละหมวดวิชาในโครงสร้างหลักสูตร และเปรียบเทียบโครงสร้างของหลักสูตร พบว่าการกำหนดกลุ่มชุดวิชามีความเหมาะสม กลุ่มวิชาศึกษาทั่วไปเลือกในกลุ่มวิชาภาษา มีจำนวนน้อยเกินไปควรเพิ่มจำนวนหน่วยกิตโดยลดหน่วยกิตในกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อสมดุลกัน ในกลุ่มวิชาชีพครู ในรายวิชาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษามีจำนวนหน่วยกิตมากเกินไป ควรปรับลดหน่วยกิตการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา และในกลุ่มวิชาเอก มีจำนวนหน่วยกิตน้อยเกินไปควรเพิ่มจำนวนหน่วยกิตให้มากขึ้น เมื่อพิจารณาโครงสร้างของหลักสูตรในรายวิชาต่าง ๆ พบว่าวิชาส่วนใหญ่มีจำนวนหน่วยกิตเหมาะสม มีบางรายวิชาที่จำนวนหน่วยกิตมากเกินไป ได้แก่ วิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 วิชาชุมชนสัมพันธ์ เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย และวิชาการบริหารโรงเรียนอนุบาลและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เนื้อหาของหลักสูตร พบว่าเนื้อหาของหลักสูตรควรปรับปรุงให้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงในบางรายวิชา เพิ่มสมรรถนะที่สามารถนำไปปฏิบัติจริง

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ การประเมิน 1) บุคลากร ประกอบด้วย นักศึกษา คณาจารย์ ผู้บริหาร 2) สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนและตำราเรียน และ 3) สถานที่เรียน บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อม และการประเมินกระบวนการ ได้แก่ 1) ด้านการบริการ 2) ด้านกระบวนการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และ 4) ด้านการวัดและประเมินผล

ตารางที่ 2 ผลการประเมินนักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัยเกี่ยวกับ การประเมินคุณลักษณะของตนเอง ตามผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย 4 ปี (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
ด้านปัจจัยเบื้องต้น			
1. บุคลากร			
1.1 คุณสมบัติผู้เรียน	4.55	0.24	มากที่สุด
1.2 คุณลักษณะอาจารย์	4.48	0.23	มาก
2. สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน	4.34	0.23	มาก
3. สถานที่เรียน บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อม	4.32	0.22	มาก

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
รวมเฉลี่ย	4.42	0.23	มาก
ด้านกระบวนการ			
1. การบริการ	4.26	0.20	มาก
2) กระบวนการเรียนการสอน	4.45	0.24	มาก
3) การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	4.37	0.23	มาก
4) การวัดและประเมินผล	4.27	0.22	มาก
รวมเฉลี่ย	4.34	0.22	มาก

*N = 150

จากตารางที่ 2 พบว่า ด้านปัจจัยเบื้องต้น ภาพรวมอยู่ในระดับ ดีมาก ($\bar{X}=4.42$, S.D.=0.23) โดยประเด็นด้านคุณสมบัติผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ คุณลักษณะอาจารย์ และด้านสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.55, 4.48, 4.34 และ 4.32 ตามลำดับ ด้านกระบวนการภาพรวมอยู่ในระดับ ดีมาก ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.22) โดยประเด็นด้านกระบวนการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 4.45 4.37, 4.27 และ 4.26 ตามลำดับ

3. การประเมินด้านผลผลิต ได้แก่ การประเมินคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การประเมินผลกระทบ (Impact) การประเมินประสิทธิผล (Efficiency) การประเมินความยั่งยืน (Sustainability) และการถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability)

ตารางที่ 3 ผลการประเมินด้านผลผลิตของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย 4 ปี

(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562)

รายการ	นักศึกษาฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ			ผู้บริหารโรงเรียน/หัวหน้า สายชั้นระดับอนุบาล			ครูพี่เลี้ยง		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความพึง พอใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความพึง พอใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความพึง พอใจ
ด้านผลผลิต									
คุณลักษณะบัณฑิตของนักศึกษา									
1) คุณธรรม จริยธรรม	4.57	0.24	มากที่สุด	4.62	0.26	มากที่สุด	4.88	0.48	มากที่สุด
2) ความรู้	4.06	0.24	มาก	4.24	0.26	มาก	4.48	0.30	มาก

รายการ	นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ			ผู้บริหารโรงเรียน/หัวหน้าสายชั้นระดับอนุบาล			ครูพี่เลี้ยง		
	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
3) ทักษะทางปัญญา	4.12	0.24	มาก	4.26	0.25	มาก	4.52	0.31	มากที่สุด
4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	4.52	0.28	มากที่สุด	4.52	0.25	มากที่สุด	4.87	0.47	มากที่สุด
5) ทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.20	0.21	มาก	4.21	0.26	มาก	4.55	0.32	มากที่สุด
6) ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้	4.17	0.22	มาก	4.25	0.25	มาก	4.57	0.33	มากที่สุด
ด้านผลกระทบ	4.54	0.27	มากที่สุด	4.60	0.25	มากที่สุด	4.89	0.48	มากที่สุด
ด้านประสิทธิผล	4.35	0.24	มาก	4.47	0.24	มาก	4.70	0.38	มากที่สุด
ด้านความยั่งยืน	4.38	0.25	มาก	4.41	0.25	มาก	4.73	0.37	มากที่สุด
ด้านการถ่ายทอดส่งต่อ	4.40	0.22	มาก	4.29	0.25	มาก	4.73	0.38	มากที่สุด
รวม	4.53	0.75	มากที่สุด	4.39	0.26	มาก	4.70	0.39	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ผู้บริหารโรงเรียน/หัวหน้าสายชั้นระดับอนุบาล และครูพี่เลี้ยง มีความเห็นสอดคล้องกันว่าคุณลักษณะบัณฑิตของนักศึกษาที่มากที่สุด ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม รองลงมาได้แก่ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และผลการประเมินคุณลักษณะของบัณฑิตในด้านที่ต่ำที่สุด ได้แก่ด้านความรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านผลกระทบ (1) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ผู้บริหารโรงเรียน/หัวหน้าสายชั้นระดับอนุบาล และครูพี่เลี้ยงมีความเห็นร่วมกันว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยนักศึกษาเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายทั้งผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครอง ชุมชนและเพื่อนร่วมสถาบัน และความเห็นของครูพี่เลี้ยงและนักศึกษา พบว่านักศึกษามีความรู้มาใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง

ด้านประสิทธิผล (E) ด้านความยั่งยืน (S) และด้านการถ่ายทอดส่งต่อ (T) ครูพี่เลี้ยงมีความเห็นว่ายู่ในระดับมากที่สุด นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่ายู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาด้านประสิทธิผล (E) ครูพี่เลี้ยงและผู้บริหารมีความเห็นว่านักศึกษามีความรู้ สามารถจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีจรรยาบรรณวิชาชีพครู รวมถึงทักษะต่าง ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความยั่งยืน (S) ครูพี่เลี้ยงและผู้บริหารมีความเห็นว่านักศึกษานำความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติงานไปใช้ในการพัฒนาตนเองและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง สามารถผลิตสื่อ แอปพลิเคชันอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการถ่ายทอดส่งต่อ (T) ครูพี่เลี้ยงให้ความเห็นว่านักศึกษานำความรู้และประสบการณ์จากการปฏิบัติงานไปถ่ายทอดสู่ผู้อื่นได้อย่างถูกต้องเหมาะสม รวมถึงการถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

ผลการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย 4 ปี (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ผู้วิจัยแบ่งประเด็นในการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการประเมินด้านบริบท ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์มีความเห็นสอดคล้องกันว่าด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความสอดคล้องตามความมุ่งหมายทางการศึกษาของ บลูม (Bloom) ทั้ง 3 ด้าน และมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ด้านโครงสร้างของหลักสูตร พบว่าโครงสร้างของหลักสูตรในรายวิชาต่าง ๆ พบว่าวิชาส่วนใหญ่มีจำนวนหน่วยกิตเหมาะสม และด้านเนื้อหาของหลักสูตร พบว่าเนื้อหาของหลักสูตรควรปรับปรุงให้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงในบางรายวิชา เพิ่มสมรรถนะที่สามารถนำไปปฏิบัติจริง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรได้มีการวิเคราะห์โครงสร้างของหลักสูตร โดยประเมินความเหมาะสมของจำนวนหน่วยกิตของแต่ละหมวดวิชาในโครงสร้างหลักสูตร และเปรียบเทียบโครงสร้างของหลักสูตรกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562 ของกระทรวงศึกษาธิการ และเกณฑ์การรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษาเพื่อการประกอบวิชาชีพ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 จึงทำให้เป้าหมายของหลักสูตรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน ตรงกับวิสัย วังษ์ใหญ่ (2543, น.7) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นเครื่องมือในการควบคุมมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของประเทศ และสอดคล้องกับความต้องการแต่ละท้องถิ่น นอกจากนี้ ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2557, น.15) สรุปไว้ว่า หลักสูตรที่ดีนั้นพิจารณาได้ 3 ประการ คือ ประการแรกพิจารณาได้จากกระบวนการสร้างหลักสูตรที่หลักสูตรต้องได้มาจากความสนใจของผู้เรียนและสอดคล้องกับข้อมูลในชุมชน ประการที่สอง การนำหลักสูตรไปใช้จริง โดยหลักสูตรที่นำไปใช้ต้องจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตอบสนองความสนใจของผู้เรียน และประการที่สาม หลักสูตรที่ดีต้องยืดหยุ่น สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทต่าง ๆ ได้ สอดคล้องกับมาธุษ พัฒผล (2562, น.4-5) กล่าว ว่า หลักสูตรเป็นหัวใจของการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากหลักสูตรได้ตั้งเป้าหมายของการศึกษา เนื้อหา สาระ แนวการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล ที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายใช้เป็นแนวทางปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่เพื่อให้หลักสูตรบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2. ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นด้านคุณสมบัติผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ คุณลักษณะอาจารย์ อันเนื่องมาจากกระบวนการและวิธีการในการคัดเลือกคุณสมบัติผู้เรียนทางหลักสูตรมีการกำหนดคุณสมบัติ ทำการสัมภาษณ์เพื่อประเมินบุคลิกภาพ และคุณลักษณะของผู้เรียนเพื่อคัดเลือกผู้เรียนให้มีคุณลักษณะความเป็นครูปฐมวัย ทั้งนี้ในส่วนของ คุณลักษณะอาจารย์ มีระบบการสรรหาและคัดเลือกบุคลากรที่มีคุณภาพ จบการศึกษาไม่น้อยกว่าระดับปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย และปัจจุบันมีอาจารย์จบระดับดุษฎีบัณฑิต คิดเป็นร้อยละ 25 อีกทั้งยังมีตำแหน่งทางวิชาการระดับรองศาสตราจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ คิดเป็นร้อยละ 62.5 นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมสนับสนุนให้อาจารย์ได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องจึงทำให้ได้อาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะทาง ทำให้อาจารย์ทุกคนมีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์การสอน มีเทคนิค วิธีการสอน และขณะสอนจะสอดแทรกความคิดให้ินิสิตเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ (สาขาวิชาการศึกษปฐมวัย หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562, 2562) ประเด็นด้านสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน อยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากหลักสูตรมีการจัดแหล่งการเรียนรู้สำหรับให้นักศึกษาค้นคว้า ข้อมูล มีการใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่หลากหลายทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความ น่าสนใจ (รายงานผลการดำเนินการของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษปฐมวัย หลักสูตร ปรับปรุง พ.ศ. 2562, 2564) และประเด็นด้านสถานที่เรียน บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก เนื่องจากมีอาคารเรียนที่ทันสมัย ปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ตอย่างเพียงพอ มีห้องปฏิบัติการที่เอื้อต่อการฝึกปฏิบัติการทางการศึกษปฐมวัย รวมทั้งมีแหล่งฝึกปฏิบัติการทางการ ศึกษาปฐมวัยโดยตรง ได้แก่ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา(ปฐมวัย) จึงทำให้มี บรรยากาศของทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (รายงานผลการดำเนินการของ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษปฐมวัย หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562, 2564)

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นด้านบริการ มีการ อำนวยความสะดวกด้านอินเทอร์เน็ต สำนักวิทยบริการมีเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในการสืบค้น การบริการจากเจ้าหน้าที่หน่วยงานในมหาวิทยาลัย มีบริการให้คำแนะนำอย่างชัดเจนมีระบบลงทะเบียน และตรวจสอบผลการเรียนที่ทันสมัยสะดวกที่จะใช้บริการและมีอาจารย์ให้คำแนะนำด้านการเรียนและ กิจกรรมนิสิต อีกทั้งมีการจัดลำดับรายวิชาให้มีความเหมาะสม รวมถึงมีการจัดอาจารย์หรือเจ้าหน้าที่ให้ คำแนะนำปรึกษาด้านการเรียนและกิจกรรมนิสิต จึงส่งผลให้การบริการตั้งแต่ระดับหลักสูตร คณะ และ

มหาวิทยาลัยช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ รัตนะ บัวสนธ์ (2555) ที่กล่าวถึง การประเมินกระบวนการว่า การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปตามที่ตั้งเป้าหมายที่ตั้งไว้ การได้รับสารสนเทศจากการประเมินกระบวนการ สามารถนำไปประกอบการตัดสินใจในโครงการให้สามารถดำเนินต่อไปและบรรลุวัตถุประสงค์ ประเด็นด้านกระบวนการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนได้ดำเนินการตามแนวการสอนที่วางไว้มีกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้แนวคิดวิเคราะห์ ตัดสิน แก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การทำงานร่วมกับผู้อื่น สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ และเรียนรู้จากง่ายไปหายากผ่านสื่อและเทคโนโลยีที่ช่วยให้เข้าใจเนื้อหามากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังมีสื่อประกอบการสอนที่หลากหลาย อีกทั้งยังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นิสิตได้ฝึกทักษะการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีกับการปฏิบัติจริงตรงตามโครงสร้างหลักสูตร สอดคล้องกับ เสริมศรี ไชยศรีและคณะ (2543, น.5-8) ได้สรุปองค์ประกอบหลักสูตรตามมาตรฐานคุณภาพของหลักสูตรตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545 ไว้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรให้มีความทันสมัย ใช้วิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และใช้เทคโนโลยีเพื่อโอกาสการเรียนรู้ที่กว้างขวางขึ้น สอนให้คิดวิเคราะห์ ตัดสิน แก้ไขปัญหา และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เน้นประสบการณ์ตรงทั้งเชิงทฤษฎีและปฏิบัติในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ส่งเสริมการคิด การทำงานร่วมกันอย่างเป็นอิสระ ประเด็นด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ประเมินโดยนิสิต พบว่ามีความคิดเห็นระดับมาก โดยภาพรวมทั้งนี้เนื่องจากสาขาวิชามีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรตลอดหลักสูตรที่นิสิตศึกษาอยู่โดยมีโครงการอบรมพัฒนาหลากหลาย เช่น โครงการรับน้องใหม่เพื่อปลูกฝังความรักและความสามัคคี การทำงานเป็นทีม โครงการอบรมสัมมนาในหัวข้อที่ทันสมัยกับวิทยาการผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โครงการศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ ศิลปวัฒนธรรม และโครงการในพระราชดำริ โครงการศึกษาดูงานโรงเรียนนวัตกรรมต้นแบบ ซึ่งโครงการเหล่านี้จะช่วยให้นิสิตได้พัฒนาตนเอง พัฒนาสังคม และมีทักษะในการนำไปใช้ในอาชีพครูปฐมวัย (รายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร ครุศาสตร์บัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัย หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562, 2564) ประเด็นด้านการวัดและประเมินผล ในด้านการประเมินผลก่อนและหลังเรียน การวัดและประเมินผลทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา โดยแจ้งผลการประเมินให้ผู้เรียนทราบอย่างรวดเร็ว ดังที่ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, น.102) ได้กล่าวไว้ว่า การวัดและประเมินผลมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญหลายประการ เช่น สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอน มีความครอบคลุมลักษณะการเรียนรู้ทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย โดยใช้วิธีการวัดและประเมินผลหลายวิธี เพื่อให้ได้ข้อมูลเพียงพอในการประเมินผลการเรียน และควรดำเนินการวัดและประเมินผลบ่อยครั้ง ทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และภายหลังเรียน

4. ผลการประเมินด้านผลผลิต ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยประเด็นการประเมินคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ไปปฏิบัติงานสอนในโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1)

การประเมินผลกระทบ นักศึกษาสามารถนำความรู้ คุณธรรม จริยธรรมที่เกิดขึ้นไปใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียนอย่างดี เช่น มีความรับผิดชอบและซื่อสัตย์ต่องานที่ได้รับมอบหมายทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพและมีความสามัคคีและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เป็นต้น 2) การประเมินประสิทธิผล นักศึกษามีความรู้และทักษะทางปัญญาเพิ่มมากขึ้นหลังจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียน เช่น มีความรอบรู้ในหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เนื้อหาสาระด้านวิชาชีพของครูและศาสตร์ทางการศึกษาปฐมวัย ประยุกต์ใช้ความรู้จากการทำวิจัยและสร้างหรือร่วมสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นต้น 3) การประเมินความยั่งยืน เป็นการประเมินความรู้ความสามารถของผู้เรียนเมื่อจบหลักสูตร สามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปพัฒนางานหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง เช่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และทางสังคม ทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำงานเป็นทีม เป็นต้น 4) การประเมินการถ่ายโยงความรู้ เป็นการประเมินผลที่เกิดกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในการนำความรู้ไปสู่ผู้อื่นได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยการประยุกต์แนวคิด ทฤษฎีทางการศึกษาใหม่ ๆ ไปปรับใช้ในการแก้ปัญหาได้หรือนำส่วนหนึ่งของความรู้ที่ได้รับจากหลักสูตรไปใช้ในการสอนแบบบูรณาการในโรงเรียน เช่น จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนที่มีทักษะศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะการเรียนรู้ ทักษะการคิด ทักษะชีวิต ทักษะเทคโนโลยี ประยุกต์ผลงานวิจัยที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม เป็นต้น

2. แนวทางการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัย ดังนี้ 1) การกำหนดโครงสร้างหลักสูตรควรมีการเพิ่มจำนวนหน่วยกิตเพื่อกำหนดรายวิชาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นได้เหมาะสม และปรับจำนวนหน่วยกิตในแต่ละรายวิชาให้เหมาะสมกับวิชา 2) การกำหนดเนื้อหาสาระที่ทันสมัยและเป็นสากลสอดคล้องกับบริบทของโลกและการเปลี่ยนแปลง พัฒนารายวิชาที่เน้นสมรรถนะที่นำไปปฏิบัติได้จริง 3) การส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตให้มีสมรรถนะทางวิชาชีพที่เข้มแข็ง ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีอย่างต่อเนื่องเนื่องจากสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงจึงจำเป็นต้องพัฒนาบัณฑิตครูให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง และยังคงมีความเป็นครูที่ดีอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การกำหนดโครงสร้างหลักสูตรควรมีการเพิ่มจำนวนหน่วยกิตเพื่อกำหนดรายวิชาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นได้เหมาะสม และปรับจำนวนหน่วยกิตในแต่ละรายวิชาให้เหมาะสมกับวิชา เพื่อให้การผลิตบัณฑิตมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

2. การปรับปรุงหลักสูตรต้องมีเนื้อหาสาระที่ทันสมัยและเป็นสากลสอดคล้องกับบริบทของโลกและการเปลี่ยนแปลง การกำหนดรายวิชาที่เน้นสมรรถนะที่นำไปปฏิบัติได้จริง ส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิตให้มีสมรรถนะทางวิชาชีพที่เข้มแข็ง ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีอย่างต่อเนื่อง

3. การพัฒนาหลักสูตรให้เกิดผลผลิตด้านผลกระทบ (I) ด้านประสิทธิผล (E) ด้านความยั่งยืน (S) และด้านการถ่ายทอดส่งต่อ (T) จะนำไปสู่การตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต/นายจ้าง และเกิดผลต่อสังคมอย่างชัดเจน โดยเน้นผลผลิตที่จำเป็นและสำคัญในอนาคต เช่น ทักษะศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะการเรียนรู้ ทักษะการคิด ทักษะชีวิต ทักษะเทคโนโลยี ประยุกต์ผลงานวิจัยที่สอดคล้องกับบริบททางสังคม

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มเติมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ให้กว้างขึ้น เช่น นายจ้าง/ผู้ใช้บัณฑิต เพื่อให้ทราบลักษณะความต้องการ หรือการยอมรับจากองค์กรทางวิชาชีพที่มีส่วนขับเคลื่อนการทำงานในสถานศึกษาต่างๆ เพื่อได้ข้อเสนอแนะ (Feedback) ต่างๆ อันจะนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับนายจ้าง/ผู้ใช้บัณฑิต

2. ควรศึกษาการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย 4 ปี (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบอื่นๆ เช่น Stake, Tyler, Hammond, Provus, Puisseance, Gow เป็นต้น

3. ควรติดตามผลในด้านผลผลิต (Outcome) ของหลักสูตรโดยการติดตามผู้สำเร็จการศึกษา ผู้ใช้บัณฑิต และศิษย์เก่าเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม

บรรณานุกรม

เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558, (2558, 13 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 132 ตอนพิเศษ 295ง., หน้า 13.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2557). *การพัฒนาหลักสูตร : ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : วีพริ้นท์.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). *การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทีปทัศน์ ชินตาปัญญากุล,สมจิตรา เรื่องศรี, กิตติศักดิ์ ลักษณะ,พรภิรมย์ หลงทรัพย์. (2560). การประเมิน หลักสูตรแนวใหม่ : รูปแบบ CIPPIEST. *วารสารพยาบาลตำรวจ*, 9(2), 203-212.

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). *กระบวนการทัศน์ใหม่ในการพัฒนาการหลักสูตร*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

มารุต พัฒนาผล. (2562). *แนวคิดหลักการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ : ศูนย์นวัตกรรมการหลักสูตรและการเรียนรู้.

รัตนะ บัวสนธ์. (2552). *วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- รัตน์ บัณฑิต. (2556). รูปแบบการประเมิน CIPP และ CIPIEST มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและถูกต้องในการใช้ CIPP และ CIPIEST Evaluation Models. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 5(2), 7-24.
- สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์. (2562). *หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562)*. กทม.: ม.ป.ท.
- สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์. (2564). *รายงานผลการดำเนินการของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- เสริมศรี ไชยศรี, สุรพล บัณฑิต, สุนทรี คนเที่ยง (2543). *หลักเกณฑ์และรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่พึงประสงค์ในระดับปริญญาตรี : รายงานการวิจัย*. เอกสาร .ทบวงมหาวิทยาลัย : กรุงเทพมหานคร
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวาน กราฟฟิค จำกัด.
- สุทนต์ ศรีไธย์. (2549). *การจัดการและการวางแผนพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Wynne, E.A. and Ryan, K. 1993. *Reclaiming our Schools: A Handbook on Teaching Character, Academics, and Discipline*. New York: Macmillan.